

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-192/20-1

Zaak C-192/20

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

5 mei 2020

Verwijzende rechter:

Krajský súd Prešov (Slowakije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

9 maart 2020

Verzoekende partij:

Prima banka Slovensko, a.s.

Verwerende partij:

HD

[...]

BESLISSING

De Krajský súd v Prešove (rechter in tweede aanleg Prešov, Slowakije) heeft in de zaak die aanhangig is gemaakt door verzoekster **Prima banka Slovensko, a.s.**, gevestigd te [...] [adres] [...] Žilina [...] [identificatienummer], tegen verweerder **HD**, [...] wonende te [...] [adres] [...] Hradisko, **inzake een betaling van 5 083,79 EUR**, vermeerderd met de rente en de proceskosten, naar aanleiding van het hoger beroep dat door verzoekster is ingesteld tegen de beslissing van de Okresný súd Kežmarok (rechter in eerste aanleg Kežmarok, Slowakije; hierna: „Okresný súd”) [...] [dossiernummer] van 29 september 2019,

beslist als volgt:

Krachtens § 162, lid 1, onder c), van de Civilný sporový poriadok (wetboek van burgerlijke rechtsvordering) wordt de behandeling van de zaak geschorst en

worden aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de hiernavolgende prejudiciële vragen voorgelegd:

1. Moet richtlijn 93/13/[EEG van de Raad van 5 april 1993] betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, in het bijzonder artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, ervan, gelezen in samenhang met de uitlegging ervan in het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie in de gevoegde zaken C-96/16 en C-94/17, aldus worden uitgelegd dat **zij zich verzet tegen** een regeling als de beschermende kaderbepaling van § 54, lid 1, van de Občiansky zákonník (burgerlijk wetboek, die eraan in de weg staat dat bij overeenkomst ten nadele van de consument wordt afgeweken van de wettelijke regeling, die, in het geval dat de consument in verzuim is bij de terugbetaling van een krediet, in de hiernavolgende rechten van de kredietgever voorziet:

- het recht van de kredietgever op vertragingsrente, waarvan het bedrag wordt beperkt bij regeringsbesluit;
- het recht van de kredietgever op overige sancties, die door de kredietgever aan de consument kunnen worden opgelegd maar die in combinatie met de vertragingsrente beperkt zijn tot de hoofdsom van het uitstaande krediet;
- het recht van de kredietgever op schadevergoeding ingeval de door hem geleden schade hoger is dan de vertragingsrente, en wel in onbeperkte mate, in overeenstemming met de daadwerkelijk geleden schade?

2. Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord: staat het hoge niveau van consumentenbescherming in de zin van artikel 38 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en artikel 4, lid 2, en artikel 169, lid 1, VWEU eraan in de weg dat de consument **[Or. 2]** uit hoofde van de tekortkoming in de nakoming van zijn contractuele verplichtingen wordt verplicht tot betaling van forfaitaire kosten aan de kredietgever in plaats van het equivalent van de daadwerkelijk door de kredietgever geleden schade, ook al is de werkelijke schade lager dan de forfaitaire kosten?

Motivering

I. Feiten

1. HD voorziet in het levensonderhoud van een gezin van vier personen (partner en twee minderjarige kinderen). Na de geboorte van één van zijn kinderen bestond het enige inkomen van HD in een tijdelijke sociale uitkering voor de verzorging van zijn pasgeboren kind (moederschapsuitkering) ten bedrage van 746 EUR per maand. Dit was het enige inkomen dat HD ontving, en dit slechts tijdelijk, namelijk tot en met oktober 2019. Na beëindiging van de uitkering is HD ervan

uitgegaan dat hij een vergoeding zou ontvangen die overeenkwam met het minimumloon van 550 EUR.

2. HD was niet in staat zijn leningen terug te betalen, waarvoor de maandelijkse kosten ongeveer 500 EUR bedroegen. Om zijn schulden af te betalen is hij een nieuw krediet aangegaan bij de vennootschap Prima banka Slovensko, a.s. (hierna: „bank”). De onderhavige procedure heeft betrekking op dit krediet. Op 17 juni 2016 heeft de bank aan HD een consumentenkrediet ten bedrage van 5 700 EUR (hierna: „krediet”) verstrekt tegen een rente van 7,90 %. Uit hoofde daarvan diende HD het krediet terug te betalen in 96 maandelijkse termijnen van 80,68 EUR.
3. HD heeft tot en met augustus 2017 aflossingstermijnen betaald en in september 2017 nog slechts een deel van de maandelijkse termijn betaald. In totaal heeft hij een bedrag van 1 162,60 EUR betaald, waarvan de bank 616,21 EUR heeft toegerekend aan aflossing van de hoofdsom.
4. Wegens schending van de overeenkomst heeft de bank het krediet op 28 december 2017 onmiddellijk opeisbaar gesteld (wegens verzuim). De bank heeft HD meegedeeld dat hij het volledige krediet in één keer diende terug te betalen en heeft hem vervolgens gedagvaard en daarbij betaling gevorderd van:
 - I. de uitstaande hoofdsom ten bedrage van 5 083,79 EUR,
 - II. de uitstaande rente over de periode totdat het krediet onmiddellijk opeisbaar is gesteld, te weten een bedrag van 137,80 EUR,
 - III. de verdragingsrente over de periode totdat het krediet onmiddellijk opeisbaar is gesteld, te weten een bedrag van 2,21 EUR;
 - IV. punitieve verdragingsrente ten belope van 5 % over het uitstaande krediet ten bedrage van 5 083,79 EUR, over de periode vanaf de datum waarop het krediet onmiddellijk opeisbaar is gesteld totdat het uitstaande krediet volledig is terugbetaald;
 - V. verzekeringskosten ten bedrage van 3,96 EUR;
 - VI. verdragingsrente ten belope van 5 % van de uitstaande rente ten bedrage van 137,80 [EUR] vanaf de datum waarop het krediet onmiddellijk opeisbaar is gesteld tot op de datum van betaling;
 - VII. **contractuele rente ten belope van 7,90 % over het uitstaande krediet ten bedrage van 5 083,79 EUR, over de periode vanaf de datum waarop het krediet onmiddellijk opeisbaar is gesteld totdat het uitstaande krediet volledig is terugbetaald.**

5. De Okresný súd heeft de vordering grotendeels toegewezen en heeft HD veroordeeld tot betaling aan de bank van de posten van punt 4, subpunten I., II., III., IV. en V. **[Or. 3]**
6. Daarentegen heeft de Okresný súd de vordering van punt 4, posten VI. en VII., afgewezen.
7. De Okresný súd heeft HD derhalve niet veroordeeld tot betaling aan de bank van **contractuele rente ten belope van 7,90 % over het uitstaande krediet ten bedrage van 5 083,79 EUR over de periode vanaf 28 december 2017 totdat het uitstaande krediet volledig is terugbetaald**. De Okresný súd heeft de niet-toekenning van deze rente in wezen gerechtvaardigd op grond dat de wet in het geval van de opeisbaarheid van een schuldvordering (nadat deze onmiddellijk opeisbaar is gesteld) slechts voorziet in het recht van de kredietgever op vertragingsrente [§ 517, lid 2, Občiansky zákonník (burgerlijk wetboek; hierna: „O.z.”)]. Dit standpunt is bevestigd door zowel de Najvyšší súd Slovenskej republiky (hoogste rechterlijke instantie van de Slowaakse Republiek) [...] [dossiernummer] als de Ústavný súd Slovenskej republiky (grondwettelijk hof van de Slowaakse Republiek) [...] [dossiernummer]. Voorts heeft de Okresný súd erop gewezen dat de rechter in een andere gerechtelijke procedure reeds definitief heeft geoordeeld dat een identiek beding in een overeenkomst met een bank betreffende de betaling van rente naast de vertragingsrente (hierna: „cumulatie van rente”) oneerlijk is, zodat dit krachtens § 53a O.z. niet langer door de bank kan worden toegepast.
8. De bank heeft tegen deze beslissing hoger beroep ingesteld en heeft de rechter in hoger beroep verzocht verweerder tevens te veroordelen tot betaling van contractuele rente over de periode nadat het krediet onmiddellijk opeisbaar is gesteld, dat wil zeggen boven op de vertragingsrente. De bank heeft onder meer verwezen naar het arrest van het Hof in de gevoegde zaken C-96/16 en C-94/17, waarin het Hof heeft gewezen op het doel van de rente, namelijk de vergoeding voor de gebruikmaking van een geldsom totdat deze is terugbetaald.
9. Dit arrest, dat door het Hof is gegeven in antwoord op een vraag van een Spaanse rechter (C-96/16 en C-94/17), heeft tot onduidelijkheid in de uitlegging geleid. Dit is temeer het geval daar de rechter in hoger beroep een onderscheid maakt tussen enerzijds de functie van (overeengekomen) rente als prijs van een kredietdienst en anderzijds de functie van wettelijke vertragingsrente als sanctie en gedeeltelijke schadevergoeding. Ten opzichte van de Spaanse rechtsorde hanteert Slowakije een andere rechtsregeling om schuldenaren te bestraffen in het geval van te late betaling van een schuldvordering. Het Slowaakse recht voorziet uitdrukkelijk in een regeling die van toepassing is nadat een schuldvordering opeisbaar is gesteld. Deze regeling voorziet in: 1. vertragingsrente, 2. vergoeding van geleden schade, 3. overige sancties (bijvoorbeeld contractuele boetes), 4. een limiet van alle sancties tezamen en 5. een verbod om ten nadele van de consument van de wettelijke regeling af te wijken.

II. Slowaaks recht

10. Krachtens § 54, lid 1, O.z. [...] [lidnummer] **mogen de bedingen van een consumentenovereenkomst niet ten nadele van de consument van de bepalingen van deze wet afwijken.** In het bijzonder kan de consument niet bij voorbaat afzien van de rechten die hem krachtens deze wet of krachtens de bijzondere bepalingen tot bescherming van de consument toekomen, noch zijn contractuele situatie op enige andere wijze verslechteren.
11. Overeenkomstig § 503, lid 1, van de Obchodný zákonník (wetboek van handelsrecht) [...] [lidnummer] **is een verplichting tot betaling van rente opeisbaar zodra de verplichting tot terugbetaling van de gebruikte geldmiddelen opeisbaar wordt.** Indien de termijn voor de terugbetaling van ter beschikking gestelde geldmiddelen meer dan één jaar bedraagt, is de rente verschuldigd aan het einde van elk kalenderjaar. Wanneer het resterende deel van de ter beschikking gestelde geldmiddelen moet worden terugbetaald, is ook [Or. 4] de rente over dat deel verschuldigd.
12. Overeenkomstig § 517, lid 2, O.z. heeft een schuldeiser in het geval van verzuim bij de aflossing van een geldschuld **het recht om van de schuldenaar, naast de nakoming van zijn verplichting, verdragingsrente te vorderen,** indien de schuldenaar overeenkomstig deze wet geen vergoeding uit hoofde van het verzuim verschuldigd is; het bedrag van de verdragingsrente en de vergoeding uit hoofde van het verzuim worden bij uitvoeringsbepaling vastgesteld.
13. **In § 519 O.z. is bepaald dat het recht van de schuldeiser op vergoeding van de door het verzuim van de schuldenaar veroorzaakte schade onverlet blijft; in het geval van verzuim bij de aflossing van een geldschuld kan evenwel een vergoeding van de geleden schade worden gevorderd voor zover deze niet wordt gedekt door de verdragingsrente of door de vergoeding uit hoofde van het verzuim.**
14. Regeringsbesluit nr. 87/1995 Zz. bepaalt:

§ 3 Het bedrag van de verdragingsrente is vijf procentpunten hoger dan de basisrentevoet van de Europese Centrale Bank [...] [verwijzing naar een voetnoot] die geldt op de eerste dag van vertraging bij de aflossing van de geldschuld.

§ 3a

(1)

Indien een met een consument gesloten overeenkomst betrekking heeft op de terbeschikkingstelling van geldmiddelen aan de consument, mogen sancties uit hoofde van verzuim van de consument bij de terugbetaling daarvan het gemiddelde van de werkelijke jaarlijkse rentevoet die laatstelijk bekend is gemaakt krachtens een bijzondere bepaling [verwijzing naar de bepaling] vóór het intreden van het verzuim in totaal niet met meer dan 10 procentpunten per jaar

overschrijden en mogen deze tegelijkertijd niet hoger zijn dan het drievoudige van de verpagingsrente als bedoeld in het onderhavige regeringsbesluit; maatgevend is de werkelijke jaarlijkse rentevoet voor een soortgelijk type consumentenkrediet.

(2)

De in lid 1 bedoelde sancties kunnen zijn: verpagingsrente, contractuele boetes en elke andere prestatie die verschuldigd is uit hoofde van verzuim van de consument bij de terugbetaling van geldmiddelen.

(3)

Indien sancties uit hoofde van lid 1 het bedrag van de ter beschikking gestelde geldmiddelen bereiken, kunnen de daaropvolgende sancties uit hoofde van verzuim van de consument bij de terugbetaling daarvan niet hoger zijn dan de verpagingsrente waarin het onderhavige regeringsbesluit voorziet.

15. Overeenkomstig § 53a O.z. [...] [lidnummer] is een leverancier, in het geval dat de rechter heeft geconcludeerd tot de nietigheid van een als oneerlijk aangemerkt contractueel beding dat is opgenomen in een regelmatig gesloten consumentenovereenkomst op de inhoud waarvan de consument geen wezenlijke invloed heeft of dat deel uitmaakt van de algemene contractuele bedingen, of wanneer de rechter de leverancier op grond van een dergelijk beding het recht op een prestatie heeft ontzegd, verplicht om de toepassing van een dergelijk beding of van een soortgelijk beding in zijn overeenkomsten met alle consumenten te beëindigen. De leverancier is daartoe tevens verplicht wanneer de rechter hem uit hoofde van een dergelijk beding heeft veroordeeld tot terugbetaling van een voordeel uit ongerechtvaardigde verrijking aan de consument, tot vergoeding van geleden schade of tot betaling van een passende financiële vergoeding. Dezelfde verplichting rust tevens op de rechtsopvolger [Or. 5] van de leverancier.

III. Unierecht

16. De dertiende overweging van richtlijn 93/13 luidt:

„Overwegende dat de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten waarin bedingen van overeenkomsten met consumenten, direct of indirect, worden vastgesteld, worden geacht geen oneerlijke bedingen te bevatten; dat het bijgevolg niet nodig blijkt bedingen waarin dwingende wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen zijn overgenomen dan wel beginselen of bepalingen van internationale overeenkomsten waarbij de lidstaten of de Gemeenschap partij zijn, aan de bepalingen van deze richtlijn te onderwerpen; dat in dat verband onder de term ‚dwingende wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen’ tevens de regels vallen die volgens de wet van toepassing zijn tussen de overeenkomstsluitende partijen wanneer er geen andere regeling is overeengekomen”

Artikel 1 van deze richtlijn bepaalt:

„Deze richtlijn strekt tot de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten betreffende oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument.

Contractuele bedingen waarin dwingende wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen of bepalingen of beginselen van internationale overeenkomsten waarbij de lidstaten of de Gemeenschap partij zijn, met name op het gebied van vervoer, zijn overgenomen, zijn niet aan deze richtlijn onderworpen.”

Artikel 3, leden 1 en 3, van de genoemde richtlijn bepaalt:

„Een beding in een overeenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, wordt als oneerlijk beschouwd indien het, in strijd met de goede trouw, het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen ten nadele van de consument aanzienlijk verstoort.

De bijlage bevat een indicatieve en niet uitputtende lijst van bedingen die als oneerlijk kunnen worden aangemerkt.”

Artikel 4, lid 1, van deze richtlijn luidt als volgt:

„Onverminderd artikel 7 worden voor de beoordeling van het oneerlijke karakter van een beding van een overeenkomst alle omstandigheden rond de sluiting van de overeenkomst, alsmede alle andere bedingen van de overeenkomst of van een andere overeenkomst waarvan deze afhankelijk is, op het moment waarop de overeenkomst is gesloten in aanmerking genomen, rekening houdend met de aard van de goederen of diensten waarop de overeenkomst betrekking heeft.”

Artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13 bepaalt:

„De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet [Or. 6] binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan.”

Artikel 7, lid 1, van deze richtlijn luidt:

„De lidstaten zien erop toe dat er in het belang van de consumenten alsmede van de concurrerende verkopers, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers.”

Artikel 8 van de aangehaalde richtlijn luidt:

„Ter verhoging van het beschermingsniveau van de consument kunnen de lidstaten op het onder deze richtlijn vallende gebied strengere bepalingen aannemen of handhaven, voor zover deze verenigbaar zijn met het Verdrag.”

In het kader van de lijst van de contractuele bedingen van artikel 3, lid 3, van deze richtlijn vermeldt punt 1, onder e), van de bijlage daarbij bedingen die tot doel of tot gevolg hebben „**de consument die zijn verbintenissen niet nakomt, een onevenredig hoge schadevergoeding op te leggen**”.

IV. Prejudiciële vragen

Eerste prejudiciële vraag

17. Krachtens de Slowaakse wetgeving kunnen schuldeisers van hun schuldenaren (met inbegrip van schuldenaren die consumenten zijn) verdragingsrente vorderen. De regering stelt het bedrag daarvan bij besluit vast aan de hand van de toestand van de economie.¹ Indien de schuldeiser daarentegen meer schade heeft geleden dan de verdragingsrente, heeft hij tevens recht op een schadevergoeding. Indien een schuldeiser schade heeft geleden, is zijn recht op schadevergoeding niet bij wet beperkt. De enige beperking is de grens van de **werkelijke schade**. **De wet voorziet er evenwel in dat de verdragingsrente - die de functie van een forfaitaire minimumvergoeding vervult - van de schade wordt afgetrokken**, waarbij dit forfaitaire karakter (van de verdragingsrente) wordt getolereerd omdat de rechtsfiguur van de verdragingsrente tegelijkertijd de functie van een sanctie vervult.
18. De rechter merkt op dat de schuldeiser over de in het vorige punt genoemde rechten beschikt krachtens de wet en dus ook wanneer deze rechten niet zijn overeengekomen. De wet waarborgt in het geval van verzuim van de consument derhalve een **volledige** genoegdoening van de schuldeiser, maar verzet er zich in consumentenzaken tegelijkertijd tegen dat bij overeenkomst ten nadele van de consument van de wettelijke regeling wordt afgeweken.
19. De bank beroept zich niet alleen op de rechten die voortvloeien uit het bij wet beperkte sanctie- en compensatiemechanisme, maar daarenboven op het arrest van het Hof in de gevoegde zaken C-96/16 en C-94/17 en past naast de contractuele **rente verdragingsrente** toe op grond dat **[Or. 7]** de rente verschuldigd is totdat het geld is terugbetaald. Zij staat daarbij op het standpunt dat de schuldenaar het geld gebruikt en derhalve rente moet betalen. Bijgevolg is er sprake van een uitleggingsprobleem, dat de rechter ertoe heeft gebracht om een prejudiciële beslissing te verzoeken.
20. Het lijkt geen twijfel dat de consument, indien hij het geld niet terugbetaalt, de kosten in verband met het verzuim moet dragen. Zoals de rechter reeds heeft opgemerkt, hebben schuldeisers volgens de Slowaakse wetgeving recht op zowel een **volledige** vergoeding van de kosten in verband met de niet-aflossing als op een sanctie (verdragingsrente). De contractuele rente voor het gebruik van het geld valt evenwel onder de **prijs van de dienst**, terwijl de Slowaakse wetgever voor slechts één soort overeenkomst voorziet in de verplichting om de prijs van een product ook na het einde van de overeengekomen periode te betalen, namelijk in

het geval van huursommen uit hoofde van een overeenkomst inzake de huur van roerende goederen in het kader van een economische activiteit.²

21. Wat betreft leningen voorziet het burgerlijk wetboek niet uitdrukkelijk in de mogelijkheid om de prijs van de dienst ook na het verstrijken van de overeengekomen periode van gebruikmaking van het geld te betalen. De wettelijke regeling voorziet - naast in de vergoeding van de schade - enkel in de verplichting om verpagingsrente te betalen, en tegelijkertijd wordt bij regeringsbesluit het maximumbedrag daarvan vastgesteld. De contractuele rente is in strijd met deze wettelijk vastgestelde grens.
22. De rechter kan niet voorbijgaan aan de kwestie van de gevolgen van de cumulatie van rente en verpagingsrente en aan de vraag of een dergelijke cumulatie het door het nationale recht voorgeschreven sanctie- en compensatiemechanisme niet in zijn geheel tenietdoet.
23. De schuldeiser heeft de mogelijkheid om ook andere sancties, zoals een contractuele boete, toe te passen, maar wanneer alle sancties het bedrag van de hoofdsom van de schuldvordering bereiken, heeft hij vervolgens slechts recht op verpagingsrente.³
24. De Slowaakse wetgeving biedt schuldeisers derhalve een **volledige vergoeding** van de schade die zij hebben geleden als gevolg van de schending van de overeenkomst door de consument. De wetgeving voorziet in dezelfde regeling voor alle schuldeisers van geldelijke vorderingen, zoals vorderingen uit hoofde van aannemings- en huurovereenkomsten, alsmede uit hoofde van overeenkomsten inzake consumentenkredieten en andere overeenkomsten. Wat betreft de verpagingsrente bevoordeelt het burgerlijk wetboek geenszins de banken of andere kredietverstrekkers ten opzichte van andere houders van geldelijke schuldvorderingen.
25. **De wet verbiedt bij overeenkomst ten nadele van de consument af te wijken van de wettelijke regeling in het burgerlijk wetboek (§ 54, lid 1, O.z.).**
26. Het lijkt geen twijfel dat de bijkomende contractuele rente (cumulatie van rente), naast het wettelijke sanctiemechanisme, waarbij wordt uitgegaan van een volledige vergoeding van de door de schuldeiser geleden schade), een belasting vormt die buiten het wettelijke kader valt en de situatie van de consument verslechtert ten opzichte van de wettelijke situatie, hetgeen verboden is krachtens § 54, lid 1, O.z.
27. Indien geen rekening wordt gehouden met de Slowaakse wettelijke regeling en uitsluitend wordt uitgegaan van de verplichting tot het betalen van rente naast de verpagingsrente, zou vanuit het oogpunt van het geldende recht voor de consument een uiterst onrechtvaardige situatie ontstaan. **Zodra [Or. 8] een krediet unilateraal onmiddellijk opeisbaar is gesteld, zou de kredietgever namelijk niet alleen beschikken over alle rechten die voortvloeien uit de overeenkomst, met inbegrip van het recht op rente, maar naast de rente ook**

vertragsrente en overige sancties in rekening kunnen brengen almede de mogelijkheid hebben om een schadevergoeding te verkrijgen. Anderzijds zou de consument in het geheel geen contractuele voordelen genieten.

28. **Zodra een krediet onmiddellijk opeisbaar is gesteld zou de verhouding van de rechten waarover de partijen uit hoofde van de overeenkomst beschikken derhalve 100:0 ten nadele van de consument zijn. Bovendien zou de kredietgever boven op zijn „100” tevens de voordelen van het wettelijke sanctie- en compensatiemechanisme genieten.**
29. Naar Slowaaks recht is de bank niet verplicht een krediet onmiddellijk opeisbaar te stellen. Dit is het exclusieve recht van de bank. Indien de bank het krediet niet onmiddellijk opeisbaar stelt, heeft zij recht op contractuele rente tot aan het einde van de contractueel overeengekomen periode. Daarentegen is het nagenoeg zeker dat, indien de bank een krediet onmiddellijk opeisbaar stelt, deze situatie in het geval van aanvaarding van het standpunt van de bank tot een voor de bank aanzienlijk gunstiger resultaat zou leiden, gelet op de cumulatie van de rente en de vertragsrente. Hoe eerder het krediet onmiddellijk opeisbaar wordt gesteld, hoe eerder de bank aanspraak kan maken op cumulatie van rente. Indien een dergelijke zienswijze in verband wordt gebracht met de ongunstige en zwakke sociale situatie van de consument, zou een dergelijk mechanisme bijdragen tot een verslechtering van de levenskwaliteit van de consument.
30. Er kan niet vanuit worden gegaan dat honderdduizenden consumenten hun verplichting om consumentenkredieten af te lossen met enthousiasme zouden schenden en van hun geld gebruik zouden maken indien verzuim voor de consument tot gevolg heeft dat er gerechtelijke procedures en procedures van gedwongen tenuitvoerlegging worden ingeleid die vaak tot gevolg hebben dat, in het kader van de gedwongen tenuitvoerlegging, beslag wordt gelegd op het vermogen van de consument.
31. Veeleer lijkt het probleem enerzijds te bestaan in de nadelige vermogenssituatie van consumenten, zoals ook blijkt uit het geval van HD, en anderzijds in de schending van de verplichting van de kredietgever om de kredietwaardigheid van de consument te beoordelen en een professioneel verantwoorde afweging te maken of er, gelet op de vermogenssituatie van de consument, een krediet kan worden verleend. In dat opzicht had de bank met een minimum aan voorzorg kunnen inzien dat HD niet kredietwaardig was. Niettemin heeft zij het krediet toegekend en nu verzoekt zij onmiddellijk om bescherming. De richtlijn inzake consumentenkredieten verlangt dat er rekening wordt gehouden met de kredietwaardigheid van de consument.⁴
32. De rechter merkt op dat in het licht van de rechtspraak ook een schuldvordering van een bank een goed is en dat de wet dergelijke goederen beschermt door middel van vertragsrente, het recht op een schadevergoeding en het recht om overige sancties op te leggen. De rechtsfiguur van verzuim en de vertragsrente hangen gewoonlijk samen met de rechten die voortvloeien uit een schending van

het recht, terwijl rente als de prijs van geld aanknoopt bij de periode van **toegestane** gebruikmaking van een geldbedrag, hetgeen logischerwijs verwijst naar een overeengekomen periode, totdat dit bedrag opeisbaar wordt.

33. Ook naar Slowaaks recht is verdragingsrente een sanctie, terwijl contractuele rente de kostprijs van de terbeschikkingstelling van geldmiddelen vormt. Het verschil is evenwel gelegen in het feit dat de Slowaakse wettelijke regeling in het burgerlijk wetboek niet voorziet in een verplichting voor consumenten of andere schuldenaren om na het intreden van verzuim naast verdragingsrente tevens contractuele rente te betalen. Iedere schuldeiser die een financiële schuldvordering heeft, kan, zodra er sprake is van verzuim, van de consument een bij wet beperkte verdragingsrente vorderen. Het gaat derhalve niet om het recht op rente [Or. 9] als kostprijs van de terbeschikkingstelling van geld en de gebruikmaking daarvan gedurende een overeengekomen periode, dat wil zeggen totdat het geldbedrag opeisbaar wordt. Tot het moment van opeisbaarheid is sprake van een toestand die in overeenstemming is met de overeenkomst, waaraan de contractuele rente beantwoordt; daarentegen is het verzuim dat zich na de opeisbaarstelling voordoet, een onregelmatigheid die gepaard gaat met vorderingen uit hoofde van deze schending, in het bijzonder met sancties en vergoeding van de aangerichte schade.
34. Zoals de rechter reeds heeft opgemerkt, is de enige in het burgerlijk wetboek vermelde overeenkomst waarvoor ook na het verstrijken van de overeengekomen periode een prijs moet worden betaald, de overeenkomst inzake de huur van roerende goederen in het kader van een economische activiteit in de zin van § 723, lid 1, O.z. Daarin is bepaald dat na het verstrijken van de overeengekomen periode de prijs (huur) gehandhaafd blijft.²
35. Derhalve wordt in de Slowaakse wettelijke regeling: 1) niet voorzien in rente voor de gebruikmaking van aan de consument ter beschikking gestelde geldmiddelen nadat deze opeisbaar zijn geworden, maar uitsluitend in verdragingsrente alsmede in overige sancties en in een schadevergoeding, en 2) een verbod opgelegd om bij overeenkomst ten nadele van de consument af te wijken van de in punt 1 beschreven wettelijke regeling (§ 54, lid 1, O.z.).
36. Het betalen van rente nadat het krediet opeisbaar is geworden doet twijfels rijzen. Derhalve is de rechter overgegaan tot het stellen van een prejudiciële vraag [...].

[...] [herhaling van de eerste vraag]

Tweede prejudiciële vraag

37. De rechter stelt de tweede vraag voor het geval dat de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, dat wil zeggen voor het geval dat het Unierecht zich verzet tegen de Slowaakse wettelijke regeling inzake het verzuim in het kader van het verbod om bij overeenkomst ten nadele van de consument van de wettelijke regeling af te wijken.

38. Het lijkt geen twijfel dat de bank, wanneer de consument het geld tijdig terugbetaalt (dat wil zeggen uiterlijk op het tijdstip van opeisbaarheid), op zoek zal gaan naar een nieuwe investering. Daarentegen lijkt het evenmin twijfel dat de nieuwe investering met een nieuwe consument niet dezelfde winst hoeft te garanderen als met de vorige consument. **[Or. 10]**
39. Bijgevolg komt contractuele rente, wanneer deze in combinatie met een sanctie en een schadevergoeding moet worden betaald, in wezen overeen met een forfaitaire schadevergoeding. Gesteld dat de werkelijke schade lager is, dan doet de betaling van forfaitaire kosten evenwel terechte vragen en twijfels rijzen. Dergelijke kosten doen afbreuk aan de gedachte van een verbetering van de levenskwaliteit van de consument. Mede daarom stelt de rechter tevens de tweede vraag.

[...] [herhaling van de tweede vraag]

[...] [aanzegging betreffende hoger beroep]

[...] [plaats, datum]

[...] **Michal Boroň**

president van de rechtsprekende formatie, rechter-rapporteur

[...]

Toelichtingen en verwijzingen:

1. In het verleden heeft de Slowaakse regering de bovengrens van de rente in de periode van 20-12-1993 tot en met 16-03-1995 vastgesteld op 24 %. (<https://www.najpravo.sk/clanky/vyvoj-sadzieb-urokov-z-omeskania.html?print=1>)
2. In § 723, lid 1, O.z. is bepaald dat de huurder, indien hij het goed na de overeengekomen datum terugbezorgt, verplicht is de huur te betalen totdat het goed is terugbezorgd. Indien de huurder in verzuim is met het terugbezorgen van het goed, dient hij tevens een vergoeding voor dit verzuim te betalen.

Regeringsbesluit nr. 87/1995 Zz., § 3a, lid 3; zie punt 13.

3. In Slowakije lopen momenteel ongeveer 3 500 000 gedwongentenuitvoerleggingsprocedures; zie ook het arrest van het Hof in zaak C-76/10. **[Or. 11]**
4. Overweging 28 van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad.

5. Bijvoorbeeld gevoegde zaken C-240/98 tot en met C-244/98: „het door de richtlijn uitgewerkte beschermingsstelsel berust op de gedachte, dat de consument zich tegenover de verkoper in een zwakke onderhandelingspositie bevindt en over minder informatie dan deze beschikt, wat ertoe leidt, dat hij met de tevoren door de verkoper opgestelde voorwaarden instemt zonder op de inhoud daarvan invloed te kunnen uitoefenen. De doelstelling van artikel 6 van de richtlijn, volgens hetwelk de lidstaten moeten bepalen dat oneerlijke bedingen de consument niet binden, kan mogelijk niet worden bereikt, wanneer de consument het oneerlijke karakter van dergelijke bedingen zelf aan de orde zou moeten stellen. In geschillen betreffende kleine geldvorderingen kunnen de advocatenhonoraria hoger zijn dan het gevorderde bedrag, hetgeen de consument ervan kan afhouden zich te verweren tegen de toepassing van een oneerlijk beding. Volgens de procesregels van tal van lidstaten mogen particulieren in dergelijke geschillen weliswaar zelf verweer voeren, doch bestaat er een niet te verwaarlozen gevaar, dat de consument met name uit onwetendheid geen beroep doet op het oneerlijke karakter van het beding dat hem wordt tegengeworpen.”

WERKDOCUMENT